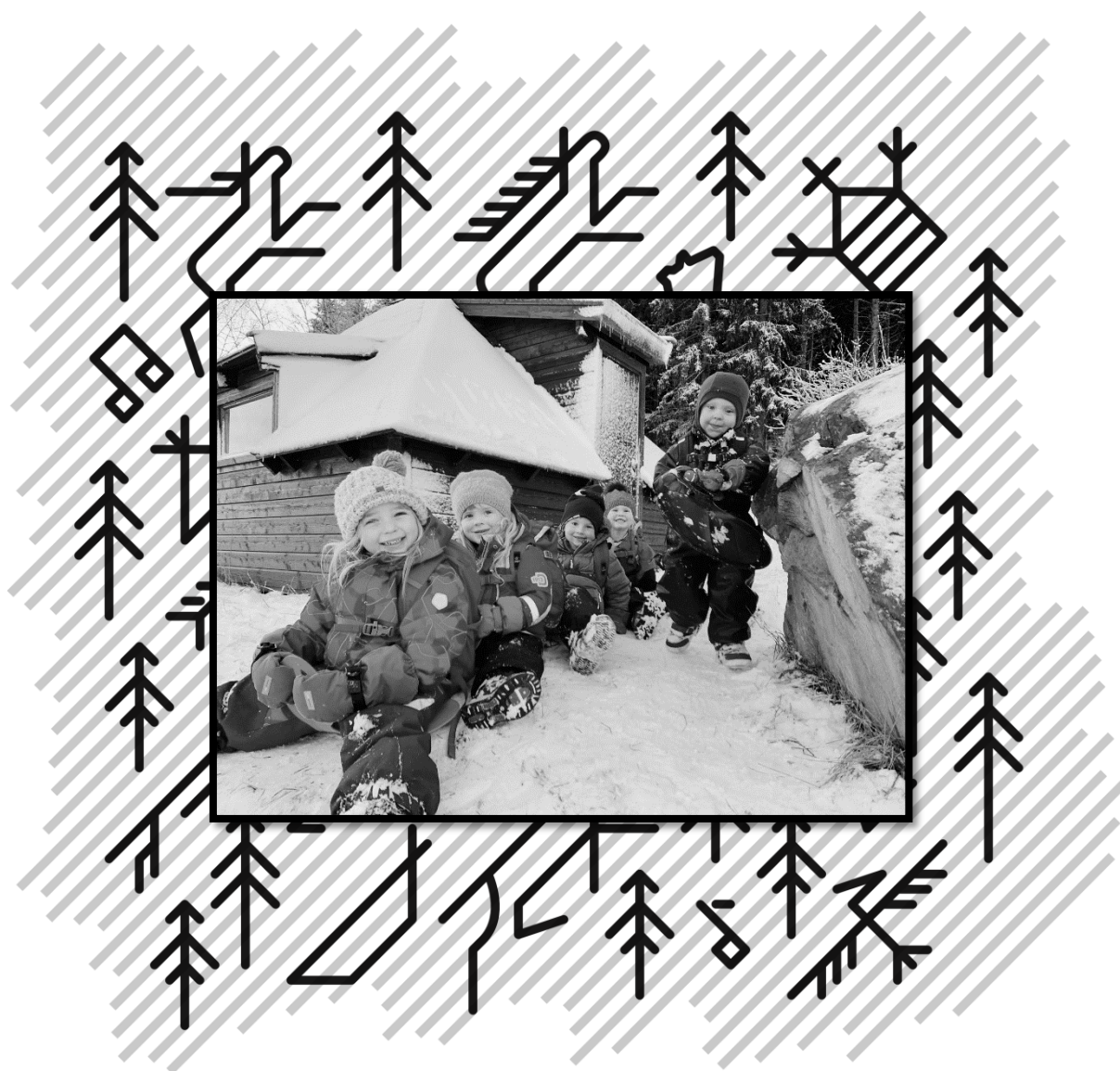

Handlingsplan for forebygging av mobbing i Rendalen barnehage

Innledning

Denne planen skal være et verktøy for Rendalen barnehage i arbeidet med å forebygge og forhindre krenkende ord og handlinger mot barnehagebarn. Planen skal bidra til at mobbing avdekkes og sikre at barnehagen har rutiner for håndtering av mobbing. Nasjonal og internasjonal forskning bekrefter at det foregår mobbing i barnehagen (Helgeland & Lund 2016, Perren 2000). Mobbing i barnehagen handler i hovedsak om ekskludering fra lek og fravær av venner.

Rammeplan for barnehagen sier blant annet dette om livsmestring og helse; «Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette» (Kunnskapsdepartementet 2017 s. 11)

Fra 01.01.21 inntre det et nytt kapittel i barnehageloven, kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø. Kapitlet består av § 41, § 42 og § 43.

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid.

Loven skal sikre at alle har det trygt og godt i barnehagen. Barnehagen skal ikke godta krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen har en plikt til å gripe inn dersom noen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal også arbeide forebyggende for å fremme helse, trivsel, lek og læring hos barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikten).

Alle som arbeider i barnehagen skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det og melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen har en plikt til å undersøke saken og sette inn egnede tiltak både når barnehagen mistenker at et barn ikke har det bra og når barn og foreldre gir tilbakemelding på at barnehagemiljøet ikke oppleves trygt og godt, herav aktivitetsplikten.

§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer som igjen melder fra til barnehageeieren. Dersom mistanken om krenkelser gjelder styreren skal det meldes direkte til barnehageeier. Undersøkelser og tiltak skal iverksettes straks.

Hvordan forstår vi begrepet mobbing i barnehagen?

Begrepet mobbing defineres på ulike måter. Vi har valgt å forholde oss til følgende definisjon;

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/ eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet» (Lund 2015)

Med krenkelser forstår vi utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Krenkelser kan omfatte direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot barn, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking.

Med denne forståelsen av mobbing legges det stor vekt på barnets opplevelse av å være en del av fellesskapet, barnet blir tatt på alvor. Det er barnets egen opplevelse som er i sentrum, ikke hva andre definerer som en negativ hendelse. Kjerneelementene i Barnekonvensjonens artikkel 12 handler nettopp om barns rett til å bli hørt og tatt på alvor og er et utgangspunkt for denne definisjonen. Barn som mobber, og blir mobbet av andre, må alltid sees i en sammenheng med relasjonene og konteksten det befinner seg i. Barnehagens kultur, struktur, relasjoner, holdninger og forventninger til barn fra foreldre og ansatte er sentrale og avgjørende faktorer der mobbing oppstår. (Lund og Helgeland 2020)

Mobbing i barnehagen

Mobbing i barnehagen er forskjellig fra skole, og i barnehagen ser vi først og fremst at mobbeatferd er i oppstarten og kan stabiliseres til å bli mobbing dersom ingen i personalet er oppmerksomme og griper inn. (Marianne Torve Martinsen) Små barn som har begynnende mobbeatferd har røkt risiko for å fortsette med dette videre i livet. Voksne har ansvar for å lede barn inn på gode spor og de voksnes holdning til mobbing har svært stor betydning.

Lek og vennsksapsrelasjoner er viktig for barns trivsel og forebygger mobbing i barnehager. Lek og vennskap er sentrale faktorer for barns kognitive, sosiale og emosjonelle utvikling. Det viktigste arbeidet mot mobbing i barnehagen blir da nettopp arbeidet med å styrke lek og vennskap. Noen barn trenger mer støtte og veiledning for å komme inn i leken enn andre barn og kan derfor oppleve utenforskap. Språkvansker, funksjonsnedsettelse og atferdsutfordringer kan være noen av årsakene til dette. Barn mister en stor del av meningen i hverdagen når de ikke får delta i lek og ikke får mulighet til å skaffe seg venner. De mister den utviklingsfremmende muligheten lek og vennskap gir ved å ikke bli inkludert og få bidra i fellesskapet. Barna blir påført negative relasjonserfaringer som på ulike måter kan komme til uttrykk i barnets atferd. (Lund og Helgeland 2020)

Voksne kan også mobbe eller opptre krenkende

Voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte å forstå barn har stor betydning. Voksne kan bidra til å mobbe barn gjennom væremåte, ord og handlinger. Kunnskap og bevissthet rundt egen væremåte og rollefunksjon er derfor viktig. Barn kan oppleve forskjellsbehandling i måten den voksne møter dem på, snakker med dem og inkluderer dem i aktiviteter.

Barn skjønner raskt når noen foretrekkes framfor andre. Bruk av ord, kallenavn, eller å kalle barn dumme ting er eksempler på digital mobbing. Bruk av ironi eller latterliggjøring skader barns selvbilde og kan gjøre barnehagedagen utrygg og utrivelig for den enkelte. Det kan også være svært ødeleggende for miljøet i sin helhet.

«Barn ser, hører og legger merke til mer enn voksne av og til regner med. Personalet må derfor være spesielt bevisst på hva de sier, og hvordan de snakker med hverandre og sammen når barn er i nærheten. Gode rollemodeller snakker ikke nedsettende om andre, verken barn, foreldre eller kollegaer. De praktiserer empatisk væremåte» (Utdanningsdirektoratet 2012)

Dersom en som arbeider i barnehage, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren. Det gjelder ingen nedre terskel for plikten til å melde fra.

Det er de voksne som har ansvaret

«Arbeid mot mobbing handler først og fremst om den tydelige voksne med et varmt hjerte og et klart hode», sier Ingrid Lund (2014). De voksne har et ufravikelig ansvar i barnehage og skole. De må ha evnen til å forstå barn, veilede dem, kunne tolke deres emosjonsuttrykk og lese deres atferd.

Det er alltid de voksne som har ansvar for relasjonene i barnehagen. De er ansvarlige for at alle barn opplever at de er viktige, at de blir sett og hørt og får være med i lek. De voksne har et stort ansvar i barnehagens forebyggende arbeid mot mobbing. Det viktigste for å forebygge og oppdage mobbing er å ha medarbeidere som våger å se mobbingen som foregår.

Personalet skal gå igjennom sjekkliste i forhold til «De voksnes forhold til barna i barnehagen» og «Miljøet i barnehagen» en gang hvert halvår. Dersom personalet oppdager avvik skal avdelingen lage tiltaksplaner.

Aktivitetsplikten §42

Formålet med aktivitetsplikten er å bidra til at alle barnehagebarn opplever at barnehagen er et sted der det er trygt og godt å være, og et miljø der de opplever tilhørighet, mestring og trivsel. Aktivitetsplikten i barnehagen er delt inn i fire delplikter; plikt til å følge med, plikt til å melde fra, plikt til å undersøke og plikt til å sette inn tiltak.

Plikt til å følge med: De ansattes kompetente blikk er avgjørende. Personalet kan følge med og fange opp gjennom observasjoner, både deltakende og ikke- deltakende. Barnesamtaler er også et verktøy barnehagen kan benytte for å avdekke barns trivsel og trygghet. I barnehagen blir det særlig avgjørende å avdekke om alle barn har noen å leke med.

Plikt til å melde fra: Styrer skal alltid varsles der det er mistanke om mobbing, krenkelser eller ved kjennskap til at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styrer er ansvarlig for at barnehagen håndterer og følger opp slike meldinger på en forsvarlig måte.

Plikt til å undersøke: Gjennom undersøkelser kan barnehagen avdekke om enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen har en undersøkelsesplikt hvis barnet selv eller foreldrene sier ifra om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Formålet med å undersøke er å klargjøre det man har sett, hørt eller fått mistanke om. Det er viktig at saken belyses fra flere sider.

Plikt til å sette inn tiltak: Barnehagen har en plikt til å sette inn tiltak som sikrer at alle barn kan ha et trygt og godt barnehagemiljø. Dersom undersøkelser viser at et barn eller en barnegruppe ikke har det trygt og godt plikter barnehagen å sette inn kunnskapsbaserte tiltak for å stoppe utestengelse/krenkelse m.m. i barnehagen. Det samme gjelder hvis foreldrene opplever et utrygt miljø. Det må settes inn egnede tiltak for å stoppe krenkelsene og sikre at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene bør være på både system- og individnivå og bør inneholde en beskrivelse av hvordan man skal evaluere. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn når barnehagen skal ta beslutninger som berører barn.

Barnehageansatte har også en plikt til å gripe når barn ikke har det trygt og godt. Plikten til å gripe inn er overordnet i barnehagens praksis og står derfor ikke nevnt under aktivitetsplikten.

Forebygging av mobbing i barnehagen

Som nevnt er mobbing i barnehagen i stor grad relatert til utestengelse fra lek. Fokus på lek, språk og relasjoner er dermed noe av det viktigste vi kan arbeide med i barnehagen for å forebygge mobbing. Rammeplanen sier blant annet dette om vennskap; «Gjennom å støtte barns initiativ til samspill med andre barn skal barnehagen legge til rette for utvikling av vennskap og deltagelse. Målet må være at alle barn i barnehagealder skal oppleve å få en venn, være en venn og holde på et vennskap».

Like viktig som å støtte og styrke barna som blir utsatt for mobbing skal vi også ivareta de barna som mobber og utfører negative handlinger. Disse barna har også behov for å inkluderes og hjelpes inn i fellesskapet, få venner, være en venn, leke og delta aktivt på lik linje med andre barn.

Foreldresamarbeid

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. (Barnehageloven § 1, Formål)

Dersom barnehagen får mistanke om at det forekommer utestenging og mobbing i barnehagen skal foreldre involveres. Det er også viktig at foreldre melder til barnehagen dersom de opplever utestengelse og mobbing av barn. Barnehagen og barnets hjem har et felles ansvar for å forebygge mobbing. Dette samarbeidet er avhengig av gjensidig anerkjennelse uavhengig av hvordan den andre parten forstår opplevelsen. Se tiltaksplan.

Litteratur

Helgeland, A og Lund, I (2020) Mobbing i barnehage og skole- Nye perspektiver

Jebsen, JK (2020) Barnehageloven og forskrifter Med forarbeider og tolkninger

Kunnskapsdepartementet (2017) Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Lund, I m/fl. (2015) Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen

Lund, I (2014) «De er jo bare barn» Om barnehage og mobbing

Stette, Ø (202) Ny mobbelov for barnehager- Psykososialt barnehagemiljø

Utdanningsdirektoratet

Handlingsplan mot mobbing i barnehagen

TILTAKSPLAN DERSOM DET SKJER MOBBING I BARNEHAGEN

- Det skal gripes inn og tiltak skal igangsettes umiddelbart straks mobbing avdekkes.
- Det skal skrives referat fra alle møter.

TILTAK	ANSVAR	GJENNOMFØRING signatur og dato
Den som har observert eller observerer mobbing informerer leder/ styrer straks. Tas opp på avdelingsmøte med konkrete beskrivelser av den voksnes tolking av situasjonen. Bli enige om tiltak videre.	Den som observerer. Alle.	
Samtale med de involverte barna ev. alle dersom det synes hensiktsmessig. Barna kommer med forslag til tiltak. Sammenfatt barnas forslag med de personalet har kommet fram til.	Den/ de ansatte som står barnet/ barna nærmest.	
Foreldre til den/ de som blir mobbet og den som mobber blir informert og tatt med på råd (situasjonsavhengig).	Styrer/ ped.leder.	
Evaluering av tiltakene som er iverksatt etter samtaler og observasjon av barna. Samme dag, dagen etter og tett oppfølging neste uke. Deretter oppfølging ved behov inn i barnegruppa.	De ansatte som står barna nærmest.	
Evaluering på avdelingsmøte etter 1-2 uker. Drøfte ev. nye/ endrede tiltak.	Styrer/ ped.leder/ øvrig personalet.	
Ny(e) samtale med foreldre/ barn etter behov.	Styrer/ ped.leder.	
Stadig evalueringer til saken er løst. ▪ Samtale med barna ▪ Skriftlig informasjon etter samtale med foreldrene ▪ Ev. videre tiltak	Styrer/ ped.leder/ øvrig personalet, foreldre/ barn.	

Handlingsplan mot mobbing i barnehagen

REFERAT FRA MØTER DERSOM DET SKJER MOBBING I BARNEHAGEN

Møtedato:

Deltagere på møtet:

Dato for oppfølgingsmøte:

Skjemaet oppbevares i barnets mappe med kopi til foreldrene.

SAKSBEKRIVELSE	TILTAK	ANSVAR

Underskrift ansatt (ped.leder)	Underskrift ansatt (styrer)
Underskrift foreldre	Underskrift foreldre

Handlingsplan mot mobbing i barnehagen

SJEKKLISTE I FORHOLD TIL DE VOKSNES FORHOLD TIL BARNA I BARNEHAGEN

SPØRSMÅL	Ja- alltid	Ja- ofte	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?				
Blir alle barn lagt merke til i like stor grad, uavhengig av atferd?				
Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss voksne- mer enn andre barn? (Ta for dere alle barna)				
Kan en se at det har blitt et «mønster» i at voksne har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppa?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar mer kontakt med- og finner på flere aktiviteter med enn andre barn? (Navn, følg opp)				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar lite kontakt med- og sjelden tar initiativ til aktiviteter med? (Navn, følg opp)				
Har vi voksne større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp/ hjelpe dem? Blir noe barn raskere avbrutt/ avvist av oss voksne enn andre når de tar kontakt med oss? (Navn, følg opp)				
Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet- for eksempel i praten rundt bordet ved måltider? (Navn, følg opp)				

Handlingsplan mot mobbing i barnehagen

SJEKKLISTE I FORHOLD TIL MILJØET I BARNEHAGEN

SPØRSMÅL	Ja- alltid	Ja- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?				
Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?				
Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?				